

SÈRIE 3

Cal respondre 5 preguntes repartides en tres exercicis. L'exercici 1 consta d'un text i tres preguntes. Els altres dos exercicis tenen una sola pregunta cadascun. Cada exercici inclou dues opcions diferenciades. Les dues opcions de cada exercici tenen les mateixes característiques.

Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre les diferents preguntes. Els criteris que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegeixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Exercici 1

Pregunta I

Explicar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 80 i 120 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicades, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció A

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees que s'indiquen a sota:

- (i) Nietzsche ens planteja la possibilitat que hagi de viure una i altra vegada la mateixa vida que vius (introdueix aquesta idea tot fent que ho planteji un «dimoni»).
- (ii) Considera dues possibles reaccions: una possible reacció contrària en què un es desesperaria, o una reacció favorable, en què un se sentiria transformat per l'acceptació d'aquesta possibilitat de reviure una i altra vegada la mateixa vida.
- (iii) Plantejar-se, per a qualsevol acció, la pregunta «vull que això es repeteixi incomptables vegades?» suposaria una càrrega pesant.
- (iv) Aquells que desitjarien, però, que es donés aquesta possibilitat són els que se senten bé amb ells mateixos i amb la vida.

Opció B

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) Hume esmenta que quan una cosa en causa una altra, comunament es considera que hi ha una connexió necessària entre causa i efecte, i que la causa té un «poder» que és responsable que es produeixi l'efecte.
- (ii) No tenim impressions de res que vagi més enllà del fet que la causa i l'efecte es donen l'una al costat de l'altre, en l'espai i en el temps. No tenim cap impressió, en particular, de cap «poder».
- (iii) Hume conclou amb una dicotomia; com que no tenim cap impressió d'energia o de poder, aleshores o aquests termes (*energia* i *poder*) no signifiquen res, o és que fan referència simplement a allò de què sí que tenim impressions: el fet que el nostre pensament, simplement per l'hàbit, tendeix a passar de la causa al seu efecte habitual.

Pregunta II

Explicar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A

- a) «Rellotge d'arena de l'existència»: una vida que es pot repetir una i altra vegada (perquè seria com un rellotge d'arena que quan ha acabat el procés de passar la sorra d'un compartiment a l'altre, es gira i tot el procés torna a començar).
- b) «Ets una volva de pols de la pols»: ets una cosa insignificant.

Opció B

- a) «Contigüitat»: que estan junts en l'espai, que un té lloc just al costat de l'altre.
- b) «Impressions»: Allò que es presenta de forma immediata a la ment.

Alternativament: les sensacions, emocions, o percepcions dels sentits que se'ns presenten de forma immediata.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.

[3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que sàpiga indicar quin paper juga aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor defensa. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A

La màxima puntuació requeriria:

- (i) Explicar la idea de l'etern retorn com una hipòtesi la consideració de la qual ens il·lumina i ens permet reflexionar sobre el tipus d'actitud que es té davant de la vida (és a dir, cal explicar i elaborar, amb les pròpies paraules de l'estudiant, allò que vol transmetre Nietzsche en el mateix text de l'exercici).

Serà bo que l'alumne elabori la idea de per què considerar la possibilitat de l'etern retorn confereix una càrrega especial a cada acció: sota la hipòtesi de l'etern retorn, cada acció que fem o cada cosa que experimentem no serà quelcom que passa una sola vegada, sinó moltíssimes, indefinidament.

- (ii) Connectar l'actitud del qui acceptaria l'etern retorn amb el «superhome», tot descrivint i explicant les característiques d'autoafirmació i d'acceptació de la vida.

Serà bo que es connecti també amb la concepció de la moral de Nietzsche i, en particular, amb la seva concepció de la *moral dels senyors*.

Opció B

La màxima puntuació requeriria referir-se correctament als punts següents:

- (i) Els trets bàsics de l'empirisme de Hume. El coneixement es basa en darrer terme en impressions.
- (ii) No hi ha impressions de cap connexió necessària, poder, força o energia en les relacions causals.
- (iii) No estem, doncs, justificats a creure que hi ha connexions necessàries.
- (iv) Rebuig de la noció de causalitat. No hi ha raons per creure en connexions necessàries:
 - (iv.a) La seva existència no es pot justificar ni a partir d'una demostració *a priori*.
 - (iv.b) Ni tampoc es pot justificar a partir de l'experiència (intentar fer això seria circular).
- (v) L'única explicació de per què creiem que la causa té un «poder» que li fa produir l'efecte és simplement que el nostre pensament es veu empès, només per l'hàbit, a passar de la causa a l'efecte.

Exercici 2

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre.

[2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne/a és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues posicions de forma implícita en termes de les diferències i de les semblances mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions —qualsevol d'elles— i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Exercici 3

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi.

[2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però que pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva posició a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi que cal discutir.
- b) La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

És important que l'alumne no es limiti a fer afirmacions, sinó que ofereixi raons o consideracions per mirar de donar suport a allò que afirma.

Pel que fa a l'opció A, una part de la resposta, prèvia a poder dir si s'està d'acord o no amb l'afirmació, haurà de consistir en aclarir com entén l'alumne/a l'afirmació que «Déu ha mort» (això es pot fer de forma implícita, o considerant la qüestió explícitament).

Pel que fa a l'opció B, serà meritori que l'alumne mostri que ha entès que en el text de la pregunta s'ofereix una argumentació que, d'entrada, sembla que és circular (es pretén justificar que el futur serà com el passat usant, com a premissa, allò que es vol concloure: que fins ara, el que s'ha donat en el passat s'ha donat en el futur).